

VOETBALWOORDENBOEK

Vernieuwde editie

Jaap van der Wijk

Verklaring der tekens

(d) = Duits

(e) = Engels

(f) = Frans

(i) = Italiaans

(s) = Spaans

Woord vooraf

Voetbal is een Engelse uitvinding. De sport is in de vorige eeuw naar het vasteland van Europa geëxporteerd, en dat is nog altijd te bespeuren in het voetbalvocabulaire. In dit woordenboek zult u dus veel Engelse begrippen aantreffen, alsmede een aantal Duitse begrippen die eveneens zijn ingeburgerd. Daarnaast vindt u achterin dit boekje een vijftalige woordenlijst met de belangrijkste voetbalbegrippen, om misverstanden (en blessures) in het buitenland te voorkomen.

Jaap van der Wijk

Amsterdam, 2016

A

Aanbieden. Vrijlopen in de richting van de balbezittende medespeler, om de bal vragen.

Aangeschoten hands. Onopzettelijke handsbal doordat de bal tegen een hand of arm van een speler wordt geschoten. Niet strafbaar.

Aangesneden vrije trap. Vrije trap die op maat naar een medespeler wordt geschoten.

Aangeven. Voorzet geven, de bal naar een medespeler toespelen.

Aangever. Veldspeler die de aanval inzet, een → **pass** geeft en aldus een medespeler de gelegenheid biedt om te scoren.

Aanjager. Ook: `dynamo', `diesel' of `motor' van het elftal. Onvermoeibare `libero', die tussen de voor- en de achterhoede pendelt.

Aankleven. Straffe mandekking; een bepaalde speler van de tegenpartij geen moment vrij laten staan of lopen.

Aanmerkingen op de leiding. Zie **Appeleren**.

Aannemen. 1. Het stoppen en onder controle brengen van ballen (passes) over de grond. 2. Het opvangen, controleren en meenemen van de bal.

Aansluitingstreffer. Doelpunt waardoor de achterstand op een team nog maar één goal bedraagt.

Aanspeelbaar. Je bent aanspeelbaar wanneer je vrijstaat (of vrijloopt) en je aanbiedt, zodat een medespeler jou de bal kan toespelen.

Aanspelen. Passen; de bal toespelen.

Aanstelleritis. Zie **Stervende zwaan**.

Aantekenen. Een 'doelpunt aantekenen' = scoren.

Aanvaller. Speler die als belangrijkste doel heeft het vijandelijke doel aan te vallen en doelpunten te scoren.

Aanvoerder. Hij vertegenwoordigt zijn elftal bij de scheidsrechter, is betrokken bij de toss en wisselt onder meer vaantjes uit met de aanvoerder van de tegenpartij. Om hem van de overige spelers te onderscheiden draagt hij een band rond de rechterbovenarm, die afwijkt van de kleur van het shirt.

Achterbal. 1. Uitbal. De bal is geheel en al over de doellijn gegaan, door de lucht of over de grond (regel 9), na het laatst te zijn aangeraakt door een speler van de aanvallende partij. Na een achterbal wordt het spel hervat met een doelschop (regel 16). 2. De doelschop die na de achterbal (1) wordt genomen.

Achterhoede. De veldspelers die de laatste verdedigingslinie vormen, zich achter de middenlinie bevinden en de aanvallen van de tegenpartij moeten opvangen. Soms wordt de keeper ook wel tot de achterhoede gerekend.

Achterlijn. → **Doellijn**.

Achterspeler. Speler die achterin het veld staat opgesteld en een verdedigende functie heeft.

Achterstopper. → **Opruimer**.

Achteruitvoetballen. Het steeds maar weer terugleggen van de bal met risicoloze passjes in plaats van diepteballen te wagen of duels aan te gaan. Zie ook **Catenaccio** en **Resultaatvoetbal**.

Achterwaarts passen. → **Terugleggen**.

Achterzet. Mislukte voorzet die achter het doel verdwijnt.

Achtste finale. De reeks wedstrijden tussen de laatste zestien deelnemers aan een toernooi. De winnaars gaan door naar de → **kwartfinale**.

Acteren. Spelen. 'Hij acteert in de voorhoede,' 'hij acteert onopvallend.'

Afbraakvoetbal. Defensief speltype waarbij de zwakkere partij het de technisch en tactisch sterkere ploeg onmogelijk tracht te maken om te winnen, domweg door alle ballen voor de voeten weg en uit te trappen.

AFC. *Asian Football Confederation.*

Afdrogen. Een tegenstander ruimschoots verslaan.

Affluiten. Dat doet de scheidsrechter, als laatste fluitsignaal, ten teken dat de wedstrijd is afgelopen.

Afgeven. 1. → Passen. 2. Geërgerde uitroep naar pingelaars.

Afhouden. Zie **Obstructie**.

Afmaken. Een tegenstander verslaan.

Afmaker. Topscorer, aanvaller die gemakkelijk doelpunten maakt.

Afstandstreffer. Treffer van ver op het doel.

Afstoppen. Het hinderen van de tegenstander, ervoor zorgen dat hij de bal niet kan opbrengen.

Afstraffen. 1. De tegenstander een zware nederlaag bezorgen. 2. Een actie van de tegenpartij omzetten in een doelpunt voor de eigen partij.

Aftrap. 1. De beginschop van elke speelhelft van een voetbalwedstrijd (spelregel 8), waarbij een van de spelers van de partij die de → **toss** heeft

gewonnen de bal in voorwaartse beweging brengt. De aftrap vindt plaats vanaf de → **middenstip**. 2. Ook: middenbal. De aftrap nadat een goal is gescoord. Zie ook **Miduit nemen**.

Afvalsysteem. Ook: K.O.-systeem. Systeem waarbij de wedstrijden door loting worden bepaald en in elke ronde de verliezers afvallen. Zie ook **Cupvoetbal**.

Afvlaggen. Het omhoog steken van de vlag door de grensrechter, waarmee hij aangeeft dat een speler hinderlijk buitenspel staat.

Afzwaaiër. Schot dat door afbuiging steeds verder van het doel verwijderd raakt, naarmate het doel wordt genaderd.

Alles voor de pot. Stijl van aanvallen, waarbij een team zijn offensief beperkt tot hoge voorzetten vóór het doel van de tegenpartij. Meestal ten gevolge van tijdnood of onvermogen.

Allroundspeler. Voetballer die op elke positie kan worden ingezet.

Amateur. Voetballer die zich niet beroepshalve met voetballen bezighoudt.

Amortisseren. → **Afstoppen**.

Angstgegner (d). Een club die soms wel eens gelijk speelt tegen een normaliter sterkere club - of zelfs daarvan wint - en daarom gevreesd wordt.

Appelleren. Het door woord of handeling tonen het niet eens te zijn met een beslissing - of het achterwege blijven daarvan - van de scheidsrechter. Dient te worden bestraft met een waarschuwing (regel 12).

Appelsienen. 'Na de appelsienen' = na de rust.

Applausvervanging. → **Applauswissel**.

Applauswissel. Ook: publiekswissel. Het voortijdig wisselen van een speler die zeer goed heeft gespeeld en hard heeft gewerkt, of van een speler die een afscheidswedstrijd speelt. Het publiek wordt aldus in de gelegenheid gesteld speciaal voor deze speler te applaudisseren en hem toe te juichen.

Arbiter. → **Scheidsrechter.**

Arbitrale trio. Het trio dat wordt gevormd door de scheidsrechter en beide grensrechters tezamen.

Arena. 1. Stadion. 2. Amsterdam Arena, thuishonk van Ajax. 3. Betaalmiddel waarmee in de Arena (2) dient te worden betaald.

Armoe. Dit wordt gezegd wanneer een speler de bal in paniek buiten de lijnen schiet. 'Wat een armoe.'

ASL. *American Soccer League.*

Ausputzer (d). Ook: 'laatste man' of 'vrije verdediger'. De ausputzer is de opruimer, de achterste (extra) verdediger, de laatste man die permanente rugdekking geeft aan de lijn van verdedigers voor hem. Hij doet niet aan persoonlijke mandekking en kan zich vrij door de achterhoede bewegen. Hij onderschept dieptepasses en houdt zich bezig met dubbele rugdekking. Zie ook **Libero**.

Azzurri (i). → **Squadra azzurra.**

B

Back (e). Elk der twee achterspelers van het → stopperspilsysteem op de verdedigingsflanken. We onderscheiden een linksback en een rechtsback. In het → **WM-systeem** was het de taak van de beide backs om de buitenspelers van de tegenpartij af te dekken.

Baklijn. Ook: zestienmeterlijn. → **Strafschopgebied**.

Bal. Bolvormig voorwerp met een omtrek tussen 68 en 71 cm, een gewicht tussen 396 en 453 gram en een atmosferische druk op zeepeil waarvan de buitenbekleding van leer of ander goedgekeurd materiaal is. De omtrek van de bal is vooral van belang van het bepaalde in de spelregels 8, 13, 14 en 17 (aftrap, vrije schop, strafschoep en hoekschoep), waarin staat dat de bal geacht wordt in het spel te zijn wanneer hij zich heeft verplaatst over een afstand gelijk aan zijn omtrek.

Balbehandeling. → **Balbeheersing**.

Balbeheersing. Ook: balbehandeling; balcontrole. Technische vaardigheid om met de bal om te gaan.

Balbezit. 'Op balbezit spelen' is zodanig spelen dat de bal in het eigen team blijft; weinig risico nemen.

Balcontrole. → **Balbeheersing**.

Ballentegenhouder. Slechte doelverdediger. Meestal een veldspeler die plotseling voor de keeper invalt en dus de specifieke keeperstechniek niet goed beheerst.

Balletje breed. Ook: balletje opzij. Korte → **pass** opzij naar een meelopende medespeler.

Balletje buitenkant. Ook: buitenkantje. Wreeftrap met de buitenkant van de voet, waarbij de bal wordt aangesneden.

Balverliefd. Dit wordt gezegd van veldspelers die maar geen afstand van de bal kunnen nemen, niet genoeg overspelen.

Balverlies. Hiervan is sprake wanneer men de bal aan de tegenpartij is kwijtgeraakt.

Bananashot (e). Ook: banaanshot. Een schot op doel in horizontale boogrichting. Een verraderlijke curve om het → **muurtje** heen, vol → **effect** en → **topspin**. De bananashot wordt genomen met de binnen- of buitenkant van de wreef, doorgaans door penaltyspecialisten met veel traptchniek. Zie ook **Boogbal**. Bekende `bananashotters' waren Piet Keizer en Willem van Hanegem.

Bankzitter. (1) Reservespeler, wisselspeler. (2) Denigrerende benaming van speler die niet in de basisopstelling staat en buiten de ploeg is gelaten.

Basis. Ook: basiself. De opstelling waarmee een elftal zijn wedstrijden begint.

Basiself. → **Basis.**

Basispeler. Speler die in de → **basis** staat en geen reserve is.

Beer van de Meer. Bijnaam van ex-doelman Piet Schrijvers (Ajax).

Beertje. Bijnaam van Reinier Kreijermaat (Feyenoord).

Beest. Bijnaam van Ruud Gullit.

Behoudend voetbal. → **Catenaccio**. Zie ook **Continentalen stijl** en **Engels voetbal**.

Beker met de grote oren. → **Europa Cup I.**

Bekervoetbal. → **Cupvoetbal.**

Benefiet. Vriendschappelijke wedstrijd voor een goed doel. Dat 'goede doel' kan ook een afscheidnemeende speler zijn, die dan na afloop de opbrengst van de wedstrijd krijgt.

Benentikken. Ook: poorten. De bal tussen de benen van de tegenstander doorspelen en hem al dan niet met behulp van een schijnbeweging passeren. Zie ook **Bruggetje.**

Betonvoetbal. Zeer defensieve speelwijze, met een versterkte verdediging en straffe mandekking.

Bevriezen. Behoudend voetbal waarbij geen echte doelpogingen worden gewaagd. Balbezit, dat is alles wat telt.

Bewaken. → **Mandekken.**

Bezorgen. De bal overspelen naar een medespeler. Zie ook **Inleveren.**

Bikkelaar. → **Breker.**

Bikkelen. Hard voetballen, hard tackelen.

Binden. Het tot dekking dwingen van een tegenstander, bijvoorbeeld doordat een vleugelspeler zich niet laat terugvallen, maar consequent op zijn vleugel blijft opereren. De verdediger van de tegenstander kan dan slechts met risico opkomen.

Binnendraaier. → **Inswinger.**

Binnenkantje. Het spelen van de bal met de binnenkant van de voet. Zie ook **Balletje buitenkant.**